

ПРИВІТНЕ МІСТО: КОНСТРУКТИВНА ВІДПОВІДЬ БІЖЕНЦІ, ІМІГРАНТИ, ШУКАЧІ ПРИТУЛКУ, ЛЮДИ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ КАТАСТРОФУ

АНЖЕЛА БЛАНШАРД

Поради

Swedish Association
of Local Authorities
and Regions

Швеція
Sverige

**ПРИВІТНЕ МІСТО: КОНСТРУКТИВНА ВІДПОВІДЬ
БІЖЕНЦІ, ІМІГРАНТИ, ШУКАЧІ ПРИТУЛКУ, ЛЮДІ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ
КАТАСТРОФУ**

Анжела Бланшард / Angela Blanchard

- **СТИСЛИЙ ВИКЛАД: УРОКИ**
- **РОЛІ ТА ОБОВ'ЯЗКИ РІЗНИХ СЕКТОРІВ**
- **ОКРЕСЛЕННЯ ШЛЯХУ ВІДНОВЛЕННЯ**
- **СТАБІЛІЗАЦІЯ СПІЛЬНОТ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ**
- **ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ШЛЯХ ВІДНОВЛЕННЯ**

Анжела Бланшар є всесвітньо визнаним експертом-практиком у сфері розвитку громад та довгострокового відновлення. Проривні стратегії пані Бланшар успішно реалізовано для відновлення районів, забезпечуючи потужну дорожню карту для міст по всьому світу. Вона працювала на шести континентах, у десятках міст, де лідери зіткнулися з проблемою внутрішньо переміщених осіб. Пані Бланшар – старший науковий співробітник Інституту державної політики та міжнародного розвитку Університету Брауна, США. Зараз вона вчить аспірантів з питань міського реагування на катастроф, а також переміщення осіб. Пані Бланшар допомагає керівникам бізнесу, громадських і некомерційних організацій, які долають потрясіння.

СТИСЛИЙ ВИКЛАД: УРОКИ

1. Державний, приватний, громадський та релігійний сектори: Усі сектори є необхідними, і кожен має займатися тим, що вміє робити найкраще. Необхідно виявити лідерів у кожному секторі та зібрати їх разом для скоординованої роботи. Мер організовує поле для співпраці. Лідери з різних секторів працюють разом над визначенням спроможності щодо поселення, працевлаштування, надання медичної допомоги тощо. (Позитивний підхід: Робити, що можемо, з тим, що маємо.)
2. Реагування на рівні громади має дві фази. Перша фаза забезпечується військовими структурами, правоохоронними органами та службою з надзвичайних ситуацій. Управління і контроль є ієрархічними. Це добре працює протягом перших 60-120 днів. Далі буде необхідна критична передача справ від служб реагування до організацій, відповідальних за довгострокове відновлення (другу фазу). Цей перехід від ієрархічного контролю до співпраці має бути явним і всім зрозумілим.
Довгострокове відновлення / інтеграція вимагають співпраці.
3. Шлях відновлення є таким, що його можна окреслити та оцінити з точки зору витрат. Це дозволяє планувати і виділяти ресурси. Основні складові: оцінка, визначення черговості надання допомоги постраждалим (тріаж), окреслення дорожньої карти та розрахунок витрат. Надзвичайно допомагає в тому, щоб задіяні люди та організації постійно спілкувалися та взаємодіяли. Це не має бути бездонною ямою потреб та проблем.
4. Надзвичайно важливою є оцінка сильних сторін людей та сімей. Це стає основою для планів відновлення (див. вище), як особистих, так і для громад, та дозволяє громадам сприймати новоприбулих людей як цінний актив. Оцінки оприлюднюються в узагальненому вигляді.
5. Мери міст задають тон і визначають, яким є реагування громади на прибуття нових людей. Мери визначають ступінь 'гостинності' та впливають на те, яким буде емоційне сприйняття з боку громади. Регулярні повідомлення й позитивні запевнення необхідні для протидії постійному негативу в медіа. Необхідно створювати контекст гуманізації біженців/переселенців та відзначати позитивний досвід їхнього прийому в громаді.
6. Чутки, що підживлюються страхом, *заражають* спільноти новоприбулих людей, дестабілізуючи й без того крихкі соціальні структури. Необхідно відразу визначити та запровадити надійний офіційний канал комунікації / інформування для новоприбулих. *Необхідно обрати один канал і постійно розміщувати нову інформацію та повідомлення.* Цей канал має бути доступним для всіх.

7. Використовуйте та спрямовуйте первісний потік підтримки та співчутливого реагування на забезпечення довготривалих потреб. Потрібно намагатися заручитися зобов'язаннями щодо волонтерської підтримки громади на ранньому етапі, ще до того, як настане 'втома від співчуття'. Визначте організацію, яка відповідатиме за це.
8. Виявляйте природніх лідерів і помічників серед спільноти переселенців. Залучіть якомога більше новоприбулих мешканців на посади та для виконання завдань з відновлення з тим, щоб вони допомагали власній спільноті. Підтримуйте і забезпечуйте ресурсами таких природніх лідерів за кожної можливості. Особливо підтримуйте жінок.
9. Визначте першочерговим завданням залучення дітей до навчання в школах. Влаштування дітей у школи відразу запускає позитивну, стабілізуючу ланцюгову реакцію. Це упорядковує день, дає надію на майбутнє, а також дозволяє батькам перепочити та відволіктися від гострої потреби постійно дбати та доглядати за дітьми з тим, щоб можна було складати плани й шукати рішення.

РОЛІ ТА ОБОВ'ЯЗКИ РІЗНИХ СЕКТОРІВ

Державний, приватний і неприбутковий (громадський) сектори: Ці три сектори повинні забезпечувати реагування на прибуття нових мешканців, і кожен має свою критичну роль. У місті Х'юстон (США) після урагану Катріна (2005) та урагану Аїк (2008), мер залучив потужних лідерів від кожного з цих секторів; у свою чергу вони закликали та залучили інших подібних лідерів з власних середовищ для організації та постачання ресурсів і робочої сили. Наразі та упродовж останніх кількох років ці три сектори працюють разом над створенням конструктивного шляху інтеграції новоприбулих іммігрантів.

Нижче наведено приблизний опис ролей, які виконує кожен сектор:

1. **Державний сектор** – Попередження та ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій, забезпечення правопорядку та безпеки, ліквідація аварій, надання медичної допомоги. Вирішення питань встановлення особи та безпеки. Надання прихистку та створення умов, в яких люди одержують відчуття безпеки. Пошук близьких і рідних. Одержання оновленої інформації про статус з країни походження. Установлення каналів комунікації. (Україні необхідно уникати створення атмосфери чи умов, що нагадують в'язницю.)
2. **Корпоративний сектор і бізнес** – Найвище й найкраще використання бізнес лідерства: Оцінка документів, що засвідчують професійні кваліфікації, оцінка досвіду для працевлаштування. Вивчення нових сусідів як активу для економіки. Інші форми реагування включають благодійні внески або збір та надання приміщень для зберігання ресурсів, зібраних через благодійну діяльність.
3. **Неприбутковий соціальний сектор:** (соціальна, освітня, релігійна і волонтерська спільноти) – Проведення інтерв'ю для оцінки стану і потреб, документування

базових умов, у яких опинилися сім'ї. Супроводження клієнтів та орієнтування щодо послуг. Задоволення базових людських потреб у приналежності та зв'язках. Надання соціальної та емоційної підтримки. Залучення волонтерів. Розподіл ресурсів, зібраних через благодійну діяльність.

ОКРЕСЛЕННЯ ШЛЯХУ ВІДНОВЛЕННЯ

Відбудова та відновлення життя після різного роду катастроф має чітко визначені етапи. Це чіткі віхи, кожна з яких асоціюється з конкретними видами допомоги. Шлях відновлення можна окреслити на індивідуальному рівні, а також на рівні громади. Завдяки цьому можна визначити ресурси, необхідні для переселення окремих людей і сімей. Цей процес відбувається на двох рівнях. Перший рівень включає етапи реагування з боку громади, тобто цикл заходів, які необхідно здійснити в громаді, яка приймає нових людей або відновлюється, щоб прийняти та інтегрувати людей, чиї життя зазнали катастрофічних потрясінь. Другим є 'мікрорівень' чітких, явно виражених стадій, через які проходять люди, які опиняються перед необхідністю повністю перебудувати своє життя. Кожен етап розрізняється типом реагування та потрібної допомоги, необхідними ресурсами та цілями, які мають бути досягнуті.

РЕАГУВАННЯ НА РІВНІ ГРОМАДИ:

1. БЕЗПЕКА І ПРИХИСТОК

Більшість країн і міст є готовими (певною мірою) реагувати на безпосередню кризу і мають ресурси, щоб забезпечити етапи допомоги та реагування, спрямовані на виживання. Зазвичай цей період триває від 90 до 120 днів. Головними потребами тут є продукти харчування, одяг, прихисток та базова інфраструктура для забезпечення безпеки. На цьому етапі найкращим варіантом є управління та виконання завдань військовими структурами та службами з надзвичайних ситуацій, а також іншими ієрархічними структурами, які здатні гарантувати безпеку та створювати прихистки для постраждалих.

Спеціальна примітка: На цьому етапі допомога у відновленні контактів має істотну першочерговість.

Люди не можуть рухатись далі на ментальному рівні, не можуть займатись власним відновленням, якщо втратили члена родини або близьку людину. Відновлення контактів або одержання інформації про втрачених близьких чи рідних стоїть на другому місці після безпеки. Ресурси соціальних мереж або інші електронні засоби відновлення контакту є критично важливими: надання доступу до пристроїв зв'язку тим, хто цього не має, повинно бути першочерговим.

2. ОЦІНКА СИЛЬНИХ СТОРІН ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЧЕРГОВОСТІ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ (ТРИАЖ)

Вирішальним кроком є визначення сильних сторін та цінних характеристик окремих осіб та сімей, які прибули в громаду. Це означає чітку оцінку/інвентаризацію освітніх та особистих характеристик, які можуть слугувати відправною точкою для відбудови життя. Надзвичайно важливо розпочати таку оцінку якомога швидше. Ці зусилля щодо визначення

першочерговості в наданні допомоги створюють основу для оцінки часу та ресурсів, необхідних для повного відновлення. Така оцінка допомагає конкретній сім'ї розпочати шлях відновлення, а в сукупності сприяє громадам у плануванні відповідного реагування.

Людей / сім'ї необхідно поділити на широкі категорії, відштовхуючись від того, який обсяг зусиль є необхідним для надання допомоги з переселенням: наприклад, одна група включатиме тих, хто має кращу освіту, фінансові ресурси та підтримку родини, тоді як до іншої будуть віднесені менш освічені люди, які не мають істотної соціальної підтримки або мають певні бар'єри (зокрема мовний бар'єр, наявність захворювання, травми тощо). Ми згрупували сім'ї за рівнями, виходячи з наявних сильних сторін і ресурсів, а також тривалості часу, який вірогідно буде потрібним для того, щоб вони стали повністю незалежними від офіційних систем соціальної підтримки. Провівши десятки інтерв'ю та оцінок, ми змогли зробити певні обґрунтовані розрахунки щодо кількості кейс-менеджерів та консультантів щодо наявних послуг, які нам будуть потрібні, а також розрахувати місяці чи роки регулярних контактів / взаємодії з переселенцями, які ми проведимемо.

Ефективне визначення черговості надання допомоги дозволяє громаді оцінити наявну спроможність у порівнянні з потребами новоприбулих мешканців. Організації, які надають послуги, можуть почати планувати ресурси, необхідні для залучення та включення нових сусідів до широкої спільноти. Визначення освітніх потреб дітей та робота над створенням програм шкільної інтеграції стабілізує спільноти переселенців та прискорює включення дорослих до відновлювальних робіт.

3. ІНТЕГРАЦІЯ: НАЛАГОДЖЕННЯ ДОВГОСТРОКОВОЇ СПІВПРАЦІ ЗАРАДИ ВІДНОВЛЕННЯ

Довгострокове відновлення починається тоді, коли служби з надзвичайних ситуацій вичерпали свій ресурс або вже не є необхідними. Після того, як новоприбулі мешканці опинилися у безпеці, одержали (тимчасовий) прихисток, продукти харчування та необхідну екстрену медичну допомогу, має розпочатися фаза довгострокового реагування. Для цієї ролі якнайкраще підходять соціальні, релігійні організації, а також приватний бізнес. Вони вже мають налагоджені моделі співпраці та мають більші можливості для гнучкості та індивідуалізованої підтримки, що відповідає конкретним потребам осіб і сімей.

Ресурсами довгострокового відновлення / інтеграції є житло, працевлаштування, освіта, медичні та фінансові послуги. Разом з цим, ресурси, необхідні для допомоги людям у рамках довгострокового реагування, є роз'єднаними та розпорошеними. Переселенці потребуватимуть допомоги з тим, щоб зорієнтуватися в таких роз'єднаних системах. Існує небагато міст, які заздалегідь залучають кейс-менеджерів або спеціалістів, які консультують з питань звернення у різні служби (соціальних працівників, консультантів з питань працевлаштування, пошуку житла тощо) і мають відповідну підготовку, а тим більше у кількості, яка є необхідною для реагування та ліквідації наслідків катастрофи або кризи у зв'язку з впливом біженців.

Як правило, міста не мають запасів одягу та меблів для благодійних цілей на тому рівні, який би відповідав масштабу сьогоденних потрясінь. У більшості громад ці послуги та підтримка мають бути мобілізовані на базі наявного сектору соціальних послуг (благодійні та волонтерські організації) шляхом утворення колективного органу, який організовує співпрацю. Кожна організація, що забезпечує послуги, долучається до цього органу та делегує свого представника. Наприклад у місті Х'юстон таким органом був Комітет з довгострокового відновлення, який відповідав за надання відповідних послуг, у тому числі забезпечення постійним житлом, працевлаштуванням, влаштуванням дітей у школи тощо, впродовж усього часу, який потребувався для постійного переселення кожної евакуйованої людини.

Релігійні організації відіграють критичну роль у процесі довгострокового відновлення та переселення. Для спрямування та керівництва такою діяльністю має бути визначено лідера або провідну організацію, які мають здатність працювати з багатьма різними релігійними організаціями.

Церкви, храми та синагоги можуть надавати перевірених волонтерів, завданням яких буде надання гнучкої та чутливої допомоги, яка є потрібною для довгострокового відновлення. Вони також можуть працювати за межами формальних управлінських та контролюючих структур та бюрократичних систем надання послуг, і до них можна звертатися по допомогу в складних випадках, які стосуються сімей. Необхідно, щоб була одна організація, яка готова взяти на себе ведення бази даних волонтерів і завдань, що підходять для волонтерської роботи, а також для ведення комунікації в соціальних медіа (які слугують платформами) для підбору волонтерів та доручення їм конкретних завдань.

Для цієї фази складно переоцінити потребу в лідерстві, що ґрунтується на співпраці. Якщо командно-контрольний стиль управління має бути основним на ранньому етапі реагування, перехід до довгострокової допомоги спрацьовує лише за наявності співпраці та побудови коаліцій. Кожне місто повинно мати лідера для спрямування цієї співпраці, який має достатньо енергії та повноважень для того, щоб зібрати разом організації, відповідальні за житло, пошук роботи та освіту, в єдину структуру для спільної роботи.

Лідери соціального сектору повинні долучитися та налаштуватися на довгостроковий процес. Теперішні потрясіння спричиняють багато більші потоки переміщених осіб та набагато довший процес відновлення, ніж це було в минулому, так само потребується довший час для інтеграції. Після урагану Катріна процес переселення від першої до останньої людини зайняв п'ять років.

У Х'юстоні мер міста був тим лідером, хто зібрав і посадив за один стіл лідерів з різних сфер надання послуг. Ця команда відповідала за два напрями. Учасники постійно надавали нову інформацію очільникам міста, відстежуючи забезпечення переселенців житлом, роботою, влаштування дітей у школи, виявляючи проблеми і перешкоди по мірі їх виникнення, а також проводячи моніторинг спроможності відповідних систем. Вони також передавали інформацію про ресурси та наявну системну підтримку надавачам послуг. Протягом кількох місяців команда проводила щотижневі наради для вивчення вузьких місць та звітування про прогрес. Крім цього, одне засідання було присвячено розгляду загального реагування, а друге стосувалося конкретних груп осіб та сімей, які увійшли до 'критичного' переліку через медичні потреби або інші серйозні вразливості.

Етапи реагування та відповідні цілі:			
Етап	Цілі	Заходи і послуги	Організації
Безпосереднє реагування	Прихисток Безпека	Цілі безпеки, задоволення базових потреб, встановлення особи, відновлення контакту з членами родини. Оцінка стану здоров'я та медичних потреб.	Ієрархічні, управлінські та контрольні структури. Уряд, служби з надзвичайних ситуацій, військові структури.
Проміжне реагування	Оцінка сильних сторін Тріаж Прогнозування	Збір інформації для оцінки витрат та передбачення траєкторії шляху відновлення, зокрема визначення необхідного часу та ресурсів. Оцінка сильних сторін та переваг. Направлення на базові курси з вивчення мови. Організація шкіл для дітей. Установлення чітких каналів комунікації. Вирішення нормативно-правових питань.	Організації з надання допомоги, освітні установи, приватний сектор та експерти з питань людського капіталу.
Довгострокове реагування	Постійна інтеграція	Організація волонтерської діяльності та зібраних через благодійність ресурсів. Робота з пошуку постійного житла, роботи, школи. Продовження вивчення мови. Організація доступу до фінансових послуг та капіталу. Проведення громадянської освіти та створення можливостей для соціальної інтеграції. Навчання, заробіток, відчуття причетності та благополуччя. Невелика гнучка фінансова допомога. Використання приватних добровільних внесків та допомоги волонтерів.	Мультисекторальна співпраця: державні, приватні та неприбуткові організації. Консультанти з питань послуг / кейс-менеджери. Оцінка можливостей гнучкої допомоги. Великі колективні заходи для спільних компонентів допомоги (ярмарки кар'єри, аналіз імміграції, вибір житла, залучення до освітнього процесу тощо).

СТАБІЛІЗАЦІЯ СПІЛЬНОТ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

Стабілізація спільнот переселенців (після задоволення безпосередніх потреб щодо безпеки) базується на чотирьох критично важливих елементах, і чим швидше їх запустити, тим стабільнішою буде така спільнота.

1. Створити офіційний засіб комунікації з усіма новими мешканцями. Це може бути газета, сайт або сторінка в мережі Facebook, електронний чат. Який би не був обраний канал, *він має залишатися незмінним та постійно оновлюватися як годинник*. Ми пересвідчилися в тому, що величезні збурення та негаразди можуть виникати внаслідок поширення чуток та неправдивої інформації, через які людей, які й без того є травматизованими, охоплюють страх і підозри. Без дисципліни у

питаннях комунікації всі, хто намагається допомогти, будуть зайняті гасінням пожеж, роздмуханих чутками.

2. Якомога швидше влаштувати дітей у школи. Це упорядковує день для учнів і для батьків та допомагає сім'ям зосередитися на майбутньому. Це також допомагає дітям впоратися з травмою, а батькам надає час для вирішення інших питань переселення. Влаштування дітей у школи або створення тимчасової школи є найпершим пріоритетом.
3. Визначити та уповноважити лідерів серед спільноти новоприбулих мешканців. Дати їм роботу, щоб вони залучали інших. Ми взяли на роботу максимальну кількість людей серед нових мешканців як спеціалістів, які надають консультації з питань одержання послуг. Необхідно надати цим лідерам можливість підтримувати та залучати нових мешканців. Слід заохочувати щотижневі зустрічі у визначений час та надавати мешканцям підтримку в їх проведенні. Це мають бути їхні теми та їхній порядок денний.
4. Знайти або створити робочі місця для максимально можливої кількості дорослих. Критично важливо повернути дорослим почуття власної гідності. Тут має працювати все: від організації проєктів, які дорослі можуть впроваджувати на добровільних засадах на благо громади до знаходження постійного працевлаштування на чинних підприємствах.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ШЛЯХ ВІДНОВЛЕННЯ

Протягом часу, коли ми намагалися забезпечити постійне переселення людей, переміщених через наслідки урагану Катріна, ми почали спостерігати явно виражені стадії цього шляху на особистому рівні та на рівні сімей. Ми зібрали групи наших нових сусідів для проведення з ними інтерв'ю, щоб дізнатися про їхні думки та переживання, і що вони самі дізналися про себе, проходячи процес відбудови життя. Нам було дуже цікаво зрозуміти, якого роду підтримка була найбільш корисною на кожному з цих етапів. Ми прагнули краще зрозуміти поведінку людей, які зазнали травми через втрату домівок, можливостей заробляти на життя, способу життя і навіть членів родини, адже загальноприйняті описані стадії проживання горя виявилися недостатніми для того, щоб пояснити ці емоції або прояснити подальший рух.

Провівши серію інтерв'ю з евакуйованими (використовуючи спостереження та інформацію, зібрану в нашій системі ведення справ), ми визначили 'стадії відновлення', що наводяться нижче. Ми надали їм вільного опису, виходячи з нашого досвіду та розповідей переміщених людей. Ці етапи не є лінійними кроками до відновлення: те, як люди проходять через ці 'психічні стани' та з якою швидкістю, залежить від рівня допомоги, їхніх сильних сторін, навичок та ресурсів, а також від ступеня привітності, з якою їх зустрічають у громадах. Немає іншого більш важливого питання, ніж сприйняття їх здатності повернутися до своєї країни або рідної громади. Люди, які мають переконання чи сподівання, вірне чи хибне, в те, що

вони можливо зможуть повернутися до своїх домівок, нездатні дійсно активно докладати зусилля для влаштування на новому місці. Необхідно робити все для того, щоб надавати правдиву інформацію та чіткі сигнали стосовно постійності або 'нової реальності' для переміщених сімей. Ці стадії стосуються тих, хто не матиме змоги повернутися в будь-якому осяжному майбутньому.

СТАДІЇ: Від катастрофи до нового початку...			
	Емоції / Питання	Робота	Допомога
Вживання: Залишитися живим	Інтенсивний страх. Вузьке поле зору – напружена зосередженість на причинах для продовження життя. Відчай. Розбитість. <i>“Чи виживу я? Чи з моїми близькими все гаразд?”</i>	Вижити – знайти спосіб вціліти. Урятувати все, що можливо. Протриматися, доки не з’являться транспорт і рятувальники. Захищати більш вразливих.	
Прихисток: Безпека	Полегшення і вдячність. Відчуття нереальності того, що відбувається. Нездатність сприймати інформацію. Відчуття страху перед майбутнім. <i>“Що буде зі мною та моєю сім’єю? Що далі?”</i>	Встановити особу і статус. Лише базові завдання. Базові потреби. Заспокоєння на фізичному рівні. Медична допомога. Безпосередні прості вказівки.	
Підвішений стан: Чекання	Травма створює оціпеніння та приголомшливе почуття втрати і горя. Настає страшна втома. Сподівання на те, що хтось сильніший та кращий прийде, щоб пояснювати, скеровувати та вирішувати ситуацію. Відчуття летаргії. <i>“Я почував себе нібито в ступорі. Найпростіші речі видавалися неймовірно складними.”</i>	На цій стадії люди нездатні брати участь / долучатися до чогось.	
Потрясіння: Прокидання	Реальність ситуації починає усвідомлюватися. Починається, коли закінчується перебування в початковому прихистку або розміщенні. Відчай наростає при необхідності робити якість рухи. Інтенсивний прояв емоцій. <i>“Мене діставало те, що мене постійно відправляли то туди, то сюди. Я не міг думати. Я відчував себе, начебто я безпорадна дитина.”</i>	Почати документувати сильні сторони та корисні навички. Зосереджуватися на тому, що є можливим. Перевірити й підтвердити офіційний статус. Більш постійне житло. Стабільне залучення дітей до освітнього процесу.	
Прийняття ситуації чи безвихідь: Вибір	Переживання горя та прийняття з допомогою. Братися за роботу з відбудови та влаштування на новому місці. Усвідомити та прийняти те, що “повернення не буде”. Ніколи не буде повернення до “нормального” стану. <i>“Моя дитина постійно запитувала: ‘коли ми поїдемо додому?’ Нарешті я</i>	Ключова стадія, яка визначає наступний рух. 1. Прийняття / усвідомлення змінених обставин життя. Віра в те, що в цій боротьбі можна знайти сенс і мету. 2. Безвихідь / відчай та обурення несправедливістю – якщо людину	

	<p><i>крикнула 'дома немає'. І саме тоді до мене дійшло – ми ніколи не повернемося."</i></p> <p>Люди, які відчують безвихідь, запитують: "Чому я? Чому це мало статися з нами?"</p>	залишили. В ізоляції прогрес зупиняється.
Оцінка ситуації: Інвентаризація	<p>Оцінка навичок у світлі нового середовища. Налагодження / конструктивне використання соціальних контактів.</p> <p><i>"Були такі речі, які жоден ураган не міг забрати в мене. Моя освіта. Моя рішучість. Моя віра. Я знаю, що таке тяжко працювати. Я колись це робила і можу робити це знову."</i></p>	Документувати навички та сильні сторони. Оцінити ресурси та активи. Дипломи та сертифікати. Почати план відновлення. Інформація стосовно варіантів щодо мови, освіти, довгострокової зайнятості та житла, фінансової підтримки.
Знову все з початку: Дивитися уперед	<p>Повернення здатності обмірковувати майбутнє. Розуміння того, що є можливим. Здатність працювати над кроками, що ведуть до соціальної, емоційної та економічної інтеграції.</p> <p><i>"Я бачу тут можливості, такі, які я не мав вдома."</i></p>	Інвестувати в соціальні структури та нові стосунки. Нові емоційні зв'язки. Дивитися на підтримку тих, хто знаходиться в подібних обставинах. Здатність допомагати іншим. Робота в групах. Формування нових прагнень. Початок імпульсу для власного відновлення.
Нова подорож: Інтеграція	<p>Нова ідентичність та ідея "домівки". Здатність позитивно дивитися в майбутнє. Бачити себе частиною нової громади. Відчуття приналежності та ототожнення з новою громадою / країною.</p> <p><i>"Тепер я американець."</i></p> <p><i>"Ніколи не хотіла жити в Х'юстоні, але тепер це мій дім?"</i></p>	Має власну історію та історію сім'ї, яка включає досвід переселенця. Відновлене відчуття мети. Винести сенс з досвіду.

Ми порівнюємо досвід переживання цих стадій людьми, які постраждали внаслідок природного лиха, з досвідом іммігрантів, які шукають можливостей переселення та інтеграції в нашому регіоні.